

N:o 11.

Ank. till Riksd. kansli den 10 april 1889, kl. 12 midd.

Första Kammarens tredje tillfälliga utskotts utlåtande n:o 4, i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kongl. Maj:t med anhållan om framläggande af förslag till ändring af 22 § i kongl. förordningen angående patent den 16 maj 1884.

Paragrafen 22 i kongl. förordningen angående patent den 16 maj 1884 är af följande lydelse:

»Den, som utom i de fall, hvilka omförmälas i 16 och 17 §§, utan patenthafvares lof inom riket till afsalu tillverkar vara eller vid tillverkning till afsalu använder tillverkningsätt, derå honom veterligen patent här åtnjutes, eller till salu här i riket håller eller för försäljning till riket inför här patenterad eller efter här patenteradt tillverkningsätt frambragt vara, som honom veterligen utan patenthafvarens tillstånd åstadkommits, straffes med böter från och med tjugu till och med två tusen kronor; ersätte ock all skada. Ej må dock annan än patenthafvaren härom föra talan.

Olofligen tillverkade eller olofligen i riket införda varor skola, der målseganden det äskar, till honom utlemnas mot ersättning för värdet eller mot afdrag därför å honom tillkommande skadestånd. Med redskap, som äro för den olofliga tillverkningen uteslutande användbara, skall, om målseganden det yrkar, så förfaras, att missbruk dermed ej må ske.

Hvar, som under tid, då han är stäld under tilltal för öfverträdelse af denna paragraf, fortsätter samma förseelse, skall, när han der till varder lagligen förvunnen, dömas till särskildt ansvar för hvarje gång stämning därför utfärdats och delgifvits.

Böter, som ådömas enligt denna paragraf, tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, förvandlas de enligt allmän strafflag.»

Uti en inom Första Kammaran väckt och till utskottet hänvisad motion, n:o 53, hafva herrar *Wilhelm Tham* och *Stridsberg*, under förmälan, att ofvan berörda förordning vore otillfredsställande i fråga om det skydd, som patent medförde för patentinnehafvare, hemställt, att Riksdagen måtte i underdånig skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, det Kongl. Maj:t ville taga denna fråga under behandling och till nästa Riksdag aflåta förslag till sådan ändring i 22 § af samma förordning, att patenthafvares rätt måtte i möjligaste mån omgärdas.

Till upplysning om de i utlandet förekommande lagbestämmelser i ifrågavarande afseende anföra motionärerna: »Tyska patentlagens 4 § innehåller följande stadgande: Patentet medför den verkan, att ingen är befogad att utan patenthafvarens medgifvande yrkesmessigt framställa, i allmänna rörelsen bringa eller till salu hålla uppfinningens föremål. Utgöres uppfinningens föremål af ett förfarande, en maskin eller annan driftsordning, ett verktyg eller annat arbetsredskap, så har patentet derjemte den verkan, att ingen är befogad att utan patenthafvarens medgifvande använda förfarandet eller begagna uppfinningens föremål.»

I 34 § af samma lag stadgas ansvar och ersättningsskyldighet för den, som »med vetskap» (wissentlich) öfverträder de i § 4 gifna bestämmelserna.

I England bestämmes patentskyddets omfattning genom patentbrevet, för hvilket formulär är fastställt.

I detta formulär heter det, att patenthafvaren, sjelf eller genom sina ställföreträdare, »men ingen annan», är befogad att under patenttiden, på sätt han finner lämpligast, förfärdiga, nyttja, utöfva eller sälja det uppfunna, samt att han under patenttiden »skall hafva och njuta hela nyttan» af uppfinningen, hvarjemte det förbjödes att under patenttiden, »utan patenthafvarens skriftliga och med sigill försedda medgif-

vande, tillåtelse och instämmande, direkt eller indirekt begagna eller utöfva uppfinningen eller någon del deraf».

Den franska lagen tillförsäkrar patenthafvaren »uteslutande rätt att till sin fördel begagna uppfinningen» samt stadgar ansvar för »hvarje inkräktande af patenthafvares rättigheter vare sig genom tillverkning af alster eller användning af hjälpmedel, som utgöra föremål för patent», hvarjemte likaledes straff stadgas för den, som med vetskap förhemligar, säljer, till salu håller eller i franskt område infört »i Frankrike patenterade varor», hvilket sistberörda stadgande dock numera genom konventionen rörande internationellt skydd för den industriella eganderrätten blifvit så till vida modifieradt, att det icke är franska patenthafvare förbjudet att till Frankrike införa för deras räkning patenterade varor, som tillverkats i utlandet.

I den norska patentlagens 7 § heter det bland annat: »Patent medför den verkan, att ingen utan patenthafvarens samtycke annat än till eget bruk eger tillverka eller från utlandet införa det patenterade föremålet, ej heller hålla till salu eller sälja detsamma. Är patentets föremål ett förfarande, en apparat, en maskin, ett verktyg eller annat arbetsredskap, har patentet derjemte den verkan, att ingen eger att utan patenthafvarens samtycke använda patentets föremål i sin rörelse».

I § 28 af samma lag stadgas ersättningsskyldighet för den, som gör ingrepp i patenthafvarens rättigheter, äfvensom ansvar, derest sådant ingrepp skett medvetet.»

Härpå fortsätta motionärerna: »En jämförelse mellan dessa stadganden visar, att det skydd, som här i riket medgifves patenthafvare, är icke obetydligt mindre omfattande än hvad i allmänhet i utlandet för motsvarande fall är stadgadt. Det är jemväl inskränktare än det skydd, som enligt 1856 års patentförordning stadgades, nemligen att patentet medförde rättighet för innehafvaren att under patenttiden, med andras uteslutande, ensam eller genom andra, öfver allt inom riket utöfva den uppfinning och åstadkomma de tillverkningar, hvarå patentet lydde, samt dessa tillverkningar till salu hålla, hvarjemte i § 13 stadgades ansvar för den, som gjorde intrång i dessa patenthafvarens rättigheter.

Något skäl, hvarför skyddet så betydligt inskränkts, har icke i motiven till den nya patentförordningen anförts, utan vill det synas, som om anledningen endast vore att söka i en olycklig formulering af förordningens 22 §.

Denna formulering är emellertid sådan, att den ofta gör patenträtten helt och hållet illusorisk. Mången patenthafvare, som med möda

och kostnad utarbetat en viktig uppfinning samt ordentligt erlagt alla de afgifter, som erfordras för att erhålla ett patent och hålla detsamma vid magt, har med förvåning och harm fått erfara, att han trots patentet står fullkomligt försvarslös gent emot personer, som för industriella ändamål begagna sig af hans uppfinning.

Så har det inträffat, att en svensk, som uppfunnit en maskin och derå erhållit patent, förlorat en rättegång mot en konkurrent, som begagnat sig af hans uppfinning, på den grund, att konkurrenten kunnat visa, att han inköpt sin maskin i Tyskland.

Maskinen var icke införd »för försäljning» utan endast för användning, och vederbörande kunde därför icke straffas enligt nu gällande lag. Genom detta prejudikat är det sålunda fastslaget, att patentet icke skyddar mot utländska efterapare, blott desse iakttaga den försigtigheten att afyttra den efterapade varan till en svensk, innan den införas hit.»

Slutligen hafva motionärerna anmärkt, att patenthafvare äfven står magtlös mot svenska efterapare, då dessa sjelfva förfärdiga patenterade föremål, hvaraf de i och för sin industriella rörelse äro i behof.

Förutom de utländska patentförordningar, som blifvit af motionärerna anmärkta, har utskottet äfven varit i tillfälle att taga del af den schweiziska patentlagen af den 29 juni 1888, hvars 3:dje artikel är af följande lydelse:

»Utan patentinnehafvarens tillåtelse får ingen framställa uppfinningens föremål eller dermed drifva handel.

Utgöres uppfinningens föremål af ett verktyg, en maskin eller eljest någon viss arbetsmetod, så är äfveledes begagnandet af detta föremål för industrielt ändamål tillåtet blott med patentinnehafvarens medgifvande. Detta anses såsom erhållet, när det patenterade föremålet blifvit utsläppt i handeln utan något dess användning inskränkande vilkor.»

Utskottet finner, lika med motionärerna, de i 22 § af nu gällande patentförordning förekommande bestämmelser i fråga om det patentinnehafvare tillkommande skydd icke vara fullt tillfredsställande. Nämnde paragraf, som lemnar noggranna och, som det synes, fullt betryggande bestämmelser mot ingrepp i patentinnehafvares rätt, då fråga är om tillverkning af patenterad vara eller användande af patenteradt tillverknings-

sätt, när sådant sker för afsalu, äfvensom angående hållande af dylik vara till försäljning, vare sig den tillverkats inom riket eller dit införts utifrån, har deremot helt och hållet förbisett de fall, då här patenterad, men i utlandet tillverkad vara eller maskin införes till Sverige, visserligen icke för att här hållas till salu, men dock för att här användas för ett mera allmänt bruk, äfvensom då industriidkare sjelf förfärdigar patenterade föremål, som äro för hans rörelse erforderliga. Patenterade maskiner och redskap kunna på så sätt utan patentinnehafvarens samtycke strafflöst få begagnas af fabrikanter och andra näringsidkare för framställande af fabrikat och varor till försäljning, utan att hvad ifrågavarande paragraf innehåller om förbud mot användande af patenteradt tillverkningssätt för tillverkning till afsalu härpå är tillämpligt, på sätt äfven inhemtas af det i motionen angifna, här öfvan omförmälda rättsfall. Men äfven andra patenterade föremål än de, som äro afsedda att användas i fabrikationens tjenst, kunna, utan att hållas till salu, erhålla en så vidsträckt användning, att den måste skadligt inverka på patentinnehafvarens rätt och göra ingrepp i densamma. Utskottet har i sådant afseende låtit sig berättas, hurusom, efter det en person inom Sverige erhållit patent på en svänggunga, en annan person tillverkat en gunga af enahanda konstruktion, hvilken han härpå under en längre tid utan patentinnehafvarens tillstånd för begagnande mot betalning tillhållit allmänheten, utan att därför kunna underkastas vare sig ansvar eller ersättningskyldighet.

Utskottet anser i följd häraf önskligt, att den brist, som sålunda otvifvelaktigt förefinnes i vår nu gällande patentförordning till skada för patentinnehafvare, kunde så fort möjligt afhjelpas, samt föreställer sig, att detta mål lättast och säkrast skulle vinnas genom föreskrifter, som, så vidt sådant är tillämpligt på och erforderligt för svenska förhållanden, erhöle öfverensstämmelse med de i den norska patentlagens här ofvan omförmälda 7 § förekommande stadganden, särskildt i fråga om den deri tillämpade principen, att tillverkning och användning af patenterad vara eller patenteradt tillverkningssätt icke i något fall få utan patenthafvarens tillstånd annat än för eget bruk ega rum.

Utskottet, som sålunda anser det syfte, motionärerna med motionen afsett, kunna genom en ändring i oftanämnda 22 § af nu gällande patentförordning i här ofvan angifna riktning till fullo uppnås, finner sig af sådan anledning icke böra tillstyrka några ytterligare ändringar i samma paragraf, vare sig i afseende på deri förekommande straffbestämmelser, hvilka, tillämpade med noggrant iakttagande af brottets beskaffenhet och omfång, torde vara tillfyllestgörande, eller i fråga om den

deri stadgade skyldighet för den brottslige att ersätta den genom brottet uppkomna skadan, hvilken sistnämnda i det antagligen ej ovanliga fall, att domstolen saknar grund för bedömande af dess storlek, domstolen säkerligen ej underlåter att underställa kunnige och i dylika saker förfarne gode mäns pröfning och uppskattning.

Utskottet får sålunda hemställa,

att Riksdagen ville i skrifvelse till Kongl. Maj:t anhålla, att Kongl. Maj:t täcktes låta utarbета och för ett kommande års Riksdag framlägga förslag till ändring i 22 § af kongl. förordningen angående patent den 16 maj 1884 i här ofvan angifvet syfte.

Stockholm den 9 april 1889.

På utskottets vägnar:

W. Stråle.